

OBRAZLOŽITEV

K PREDLOGU UREDBE O VODOVARSTVENIH OBMOČJIH ZA JAVNO OSKRBO S PITNO VODO V OBČINI ŠENTILJ

Pravna podlaga za Uredbo o vodovarstvenih območjih za javno oskrbo s pitno vodo v občini Šentilj je v 74. členu Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02 – ZGO-1, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US in 78/23 – ZUNPEOVE in 52/24 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: Zakon o vodah), kjer je določeno, da Vlada RS s predpisom določi vodovarstveno območje in zavaruje vodno telo, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino.

V uredbi o vodovarstvenih območjih se na podlagi drugega odstavka 74. člena zakona o vodah določijo:

1. meje vodovarstvenega območja,
2. meje notranjih območij,
3. ukrepi, prepovedi in omejitve na vodovarstvenem območju in posameznih notranjih območjih (v nadaljnjem besedilu: vodovarstveni režim),
4. vrsta rabe vodnega telesa,
5. navedba lokalne skupnosti, če je vodno telo namenjeno oskrbi prebivalstva s pitno vodo,
6. nadzor nad izvajanjem predpisanega režima.

S predlagano uredbo se določijo vodovarstvena območja za varstvo podzemne vode v vodonosnikih vodnih teles podzemnih voda na območju občine Šentilj. Vodovarstvena območja segajo čez administrativno mejo navedene občine, in sicer tudi na območje občine Kamnik. Z določitvijo vodovarstvenih območij in vzpostavitvijo vodovarstvenega režima se zavarujejo vodovarstvena območja za javno oskrbo s pitno vodo za prebivalce občine Šentilj.

Meja vodovarstvenih območij in notranjih območij

Vodovarstvena območja in notranja vodovarstvena območja so določena na podlagi strokovnih podlag, izdelanih v skladu s Pravilnikom o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16), ki temeljijo na hidrogeoloških karakteristikah vodonosnikov oziroma hidroloških karakteristik površinskih voda, iz katerih se zajema voda za javno oskrbo prebivalcev s pitno vodo v občini Šentilj. Izdelovalec strokovnih podlag je Geološki zavod Slovenije, javni zavod. Uredba je pripravljena na podlagi naslednjih strokovnih podlag:

- Strokovne podlage za pripravo Uredbe o vodovarstvenih območjih zavodno telo vodonosnika na območju Občine Šentilj – vodni vir Ceršak črpališče; (Arh.št.: K-II-30d/c-25/1596-2, GeoZS, Ljubljana, november 2014),
- Dodatek k strokovnim podlagam za pripravo Uredbe o vodovarstvenem območju za vodna telesa vodonosnikov na območju občine Šentilj – vodni vir Ceršak črpališče (evid. št. 631-218/2019, julij 2019),

Vodovarstvena območja so sestavljena iz območja zajetja (v nadaljevanju VVO 0) in notranjih vodovarstvenih območij z različnimi stopnjami varovanja. Zajetje je črpalna vrtina in je navedeno na seznamu v Prilogi 1.

Z najstrožjim vodovarstvenim režimom na najožjem vodovarstvenem območju (v nadaljevanju VVO I) se varuje dovolj široko območje okoli zajetja, da se zagotavlja sprejemljivo tveganje onesnaževanja s patogenimi mikrobiološkimi organizmi in drugimi onesnaževali.

S strogim vodovarstvenim režimom na ožjem vodovarstvenem območju (v nadaljevanju VVO II) se glede na hidrogeološke razmere in dinamiko podzemne vode zagotavljata dovolj dolg zadrževalni čas in dovolj veliko razredčenje onesnaževal ter s tem sprejemljivo tveganje onesnaženja vode v zajetju z onesnaževali, ki počasi razpadejo.

Širše vodovarstveno območje, ki obsega celotno napajalno območje zajetja, je zagotovljeno dolgoročno varstvo kakovosti in količine podzemne vode v vodonosnikih, zavarovanih z uredbo, vodovarstveni režim pa zagotavlja sprejemljivo tveganje onesnaženja z radioaktivnimi snovmi in snovmi, ki so obstojne ali se razgrajujejo zelo počasi je razdeljeno na dve podobmočji:

- širše vodovarstveno podobmočje z blažjim vodovarstvenim režimom (v nadaljnjem besedilu: VVO IIIA) in
- širše vodovarstveno podobmočje z najblažjim vodovarstvenim režimom (v nadaljnjem besedilu: VVO IIIB)

Vodovarstvena območja, notranja območja in VVO 0 ter njihove geografske meje so izdelani v digitalnem podatkovnem sloju za raven merila 1 : 5000 v državnem koordinatnem sistemu. Digitalni podatkovni sloj je del geografskega informacijskega sistema, ki je prikazan v vodnem katastru ter na publikacijski karti v Prilogi 2, ki je sestavni del uredbe.

Seznam zemljiških parcel na vodovarstvenih območjih je naveden v Prilogi 3 te uredbe in povzet po katastru nepremičnin iz maja 2026, ki ga vodi Geodetska uprava Republike Slovenije. Meje notranjih vodovarstvenih območij izhajajo iz strokovnih meja, ki so določene na podlagi hidrogeoloških značilnosti vodonosnikov, iz katerih se zajema voda za oskrbo s pitno vodo. Meje notranjih območij potekajo po parcelnih mejah le naključno. V notranja območja je lahko vključen samo del parcele, kar je razvidno iz Priloge 3 te uredbe, oziroma iz digitalnega podatkovnega sloja, ki bo po sprejemu uredbe objavljen na osrednjem spletnem mestu državne uprave, na spletnem naslovu e-vode.

Vodovarstveni režim

Pojasneni so izrazi, ki so uporabljeni v uredbi. Izrazi, ki so definirani v zakonu o vodah, se ne navajajo.

Navedeni so pogoji za izdajo vodne pravice za posebno rabo vode.

Naveden je vodovarstveni režim na območju zajetja. Na območju zajetja je treba zagotavljati varovanje zajetja pred neposrednim poškodovanjem objektov zajetja in neposrednim vnosom onesnaževal v zajetje ali njegovo bližino.

Navedene so omejitve glede vzpostavitve novih stavbnih zemljišč na vodovarstvenih območjih. Na VVO I in VVO II je vzpostavitev novih ali širitev obstoječih poselitvenih območij prepovedano.

Naveden je vodovarstveni režim na notranjih vodovarstvenih območjih, ki se nanaša na gradnjo, ukrepe, prepovedi in omejitve v zvezi z gradnjo zahtevnih, nezahtevnih in enostavnih objektov ter vzdrževanjem objektov, ki so podrobneje predpisani v Prilogi 4, ter rekonstrukcijo, vzdrževalna dela v javno korist, vzdrževanje objekta, odstranitve in spremembo namembnosti.

Pri uporabi klasifikacije vrst objektov CC-SI se pri določitvi pogojev in omejitev te uredbe ne uporablja princip glavne namembnosti objekta, ampak je potrebno za celoten objekt upoštevati pogoje in omejitve te uredbe za tiste dele objekta, ki imajo strožje pogoje in omejitve.

Ne glede na prepovedi gradnje v 1 odstavku 9. člena in prepovedi iz Priloge 4 je na VVO II na območju MHE Ceršak izjemoma dovoljena novogradnja objekta strojnice pod pogoji analize tveganja. Vzdrževanje in rekonstrukcijo dovodnega in odvodnega kanala MHE Ceršak je potrebno izvajati na način, ki ne zmanjšuje napajanja podzemne vode.

Vodni vir Ceršak je s svojo lego iz vidika oskrbe z vodo izredno pomemben, ne samo za sistem občine Šentilj in manjšino porabnikov iz robnega območja občine Apač, temveč posredno tudi za največji centralni vodooskrbni sistem s katerim upravlja Mariborski vodovod. V preteklih letih je Občina Šentilj izvajala raziskave za možnost izvedbe dodatnih vrtin (vodnjakov) na tej ali drugih lokacijah ter raziskave za možnost povečanja izdatnosti obstoječega vodnjaka. Iz vidika vključevanja novega vira vode na

vodovodni sistem, so bile druge lokacije in možnosti zajema pitne vode iz globinskih vodnjakov drage in zelo rizične.

Ne glede na prepovedi in omejitve iz Priloge 4 te uredbe je na VVO II, VVO IIIA in VVO IIIB podana izjema za novogradnjo enostavnih in nezahtevnih objektov. Pogoji so podani kumulativno.

Naveden je vodovarstveni režim v zvezi s pogoji poseganja za gradnjo glede na gladino podzemne vode.

V zvezi z ravnanjem na kmetijskih zemljiščih so prepovedi, pogoji in zaščitni ukrepi predpisani v določbah posameznih členov uredbe.

Nanašajo se na gnojenje kmetijskih zemljišč ter na rabo fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljnjem besedilu: FFS).

Na notranjih območjih je prepovedano gnojiti brez gnojilnega načrta, za katerega je poleg usmeritev, da se izdela v skladu s Smernicami za strokovno utemeljeno gnojenje dodane oziroma poudarjene potrebne vsebine.

- Vsebovati mora vsaj podatke o vrsti in količini uporabljenega mineralnega oziroma organskega gnojila za posamezno kmetijsko rastlino ter okvirni čas gnojenja.
- Za analizo tal za gnojilni načrt se lahko odvzame en povprečni vzorec tal za več parcel skupaj, če gre za enako rabo in enake talne lastnosti na teh parcelah.

Na VVO I je zaradi preprečevanja mikrobiološkega onesnaženja:

- prepovedano gnojenje z gnojnico, gnojevko in bioplinško gnojevko, gnojiti z vsebino pretočnih in nepretočnih greznic ter malih komunalnih čistilnih naprav z zmogljivostjo do 50 PE in gnojiti z digestatom 1. kakovostnega razreda, vključno z digestatom 1. kakovostnega razreda,
- glede rabe hlevskega gnoja in mineralnih gnojil so določene mejne vrednosti vnosa dušika, ki so primerljivi z dobro kmetijsko prakso,
- prepovedano preoravati trajno travinje
- prepovedano obremenjevati tla z vnašanjem zemeljskega izkopa, ki je pripeljan od drugod, umetno pripravljeno zemljino ali polnilom pri gradnji objektov
- živali se lahko pasejo v ogradah, če so pri paši upoštevane pogoji in omejitve.

Na VVO II, VVO IIIA in VVO IIIB so določene mejne vrednosti vnosa dušika z mineralnimi gnojili.

Na VVO I je v varovalnih pasovih, določenih z Zakonom o FFS, raba FFS že prepovedana (15 metrski varovalni pas od objekta zajetja ali petmetrski varovalni pas od ograje območja zajetja). Na ostalem delu VVO I se lahko za zatiranje škodljivih organizmov na kmetijskih zemljiščih uporabljajo FFS, ki ne vsebujejo aktivnih snovi s seznama prepovedanih aktivnih snovi, ki se objavlja vsako leto na spletnem mestu državne uprave.

Če je na vodovarstvenem območju s to uredbo dovoljena uporaba FFS, ki vsebujejo aktivne snovi, se FFS med sezonami oziroma v sezoni menjavajo, če je za posamezne škodljive organizme na voljo več razpoložljivih in po učinkovitosti primerljivih FFS.

Na notranjih območjih ta uredba ureja gnojenje na gozdnih in stavbnih zemljiščih, vključno z objekti prometne infrastrukture, kakor tudi rabo FFS na gozdnih in stavbnih zemljiščih, vključno z območji prometnih površin, železniški infrastrukturi, na območju športnih igrišč za športe na prostem, na otroških in drugih javnih igriščih.

Na VVO I je na gozdnih in stavbnih zemljiščih prepovedano obremenjevati tla z vnašanjem zemeljskega izkopa in umetno pripravljeno zemljino ali polnilom pri gradnji objektov.

Vodovarstveni režim je bil določen na podlagi strokovnih podlag z namenom zagotavljanja dolgoročne zaščite vira pitne vode ter da so bile omejitve oblikovane ob upoštevanju načela sorazmernosti glede na stopnjo tveganja posameznega notranjega območja.

Ta uredba ureja vodovarstveni režim, ki se nanaša na gospodarjenje z gozdovi.

Ena od določb je tudi zahteva, da investitor obvesti izvajalca javne službe oskrbe s pitno vodo o začetku, trajanju in predvidenem koncu gozdarskih del ter o končanju del, če se ta izvajajo na VVO I.

Na notranjih območjih so prepovedani negradbeni posegi; zasipavanje in nasipavanje z materiali, ki vsebujejo onesnaževala, zlasti nevarne snovi; zasipavanje vrtač in izkopi. Izjemoma so dovoljeni izkopi pod pogoji.

Podani so pogoji glede organizacije gradbišča, ki jih je treba upoštevati pri gradnji objektov.

Podane so prepovedi, omejitve in zahteve glede skladiščenja in prevoza nevarnih snovi, kar vključuje tudi FFS.

Podane so prepovedi parkiranja na notranjih območjih s podanimi izjemami, kdo in ob kakšnih situacijah sme parkirati.

Prepovedano je izkoriščanje mineralnih surovin na notranjih območjih.

Za ugotovitev vpliva vodostaja reke Mure ter vodostaja v dovodnem in odvodnem kanalu MHE Ceršak na zajetje Ceršak, je podana zahteva za izdelavo študije korelacije vključno z vzpostavitvijo zveznega monitoringa vodostaja reke Mure na vplivnem odseku ter vodostaja v dovodnem in odvodnem kanalu MHE Ceršak ter vodostaja in črpalnih količin na zajetju Ceršak.

Podani so tudi ukrepi na podlagi zaključkov študije, predvsem zagotavljanje minimalnega vodostaja v dovodnem in odvodnem kanalu MHE Ceršak, na nivoju, ki ne vpliva na izvajanje vodne pravice za zajetje Ceršak.

Izjema za novogradnjo strojnice in zahteva po študiji korelacije je bila vključena zaradi posebnih hidroloških razmer na območju vodnega vira ter potrebe po zagotavljanju varne oskrbe s pitno vodo ob hkratnem obratovanju MHE.

Zvezni monitoring je potrebno vzpostaviti najkasneje v enem letu po sprejemu te uredbe.

V uredbi je urejen nadzor nad izvajanjem te uredbe in kazenske določbe.

V uredbi so dodane prehodne določbe za nekatere vsebinske zahteve, za uveljavitev katerih je potreben prehodni rok. Določeni so bili zato, da se omogoči prilagoditev upravljavcem zemljišč, izvajalcem javnih služb in lastnikom infrastrukture na nove zahteve uredbe.

Načrt označevanja vodovarstvenih območij je zahtevan v enem letu, izvedba na podlagi tega načrta v dveh letih od uveljavitve te uredbe. Ograja okoli VVO 0 mora biti postavljena najkasneje v enem letu od uveljavitve te uredbe.

Pri tem je treba posebej poudariti prehodno obdobje za ravnanje s kmetijskimi zemljišči, ki je določeno z namenom, da se v tem prehodnem obdobju kmetijska gospodarstva prilagodijo na novi vodovarstveni režim.

Prepovedi in omejitve glede FFS nastopijo z uveljavitvijo te uredbe.

Kot ukrep zmanjšanja tveganja za onesnaženje je predpisana prestavitev obstoječe kanalizacije, ki poteka preko VVO I izven tega območja, najkasneje v roku 5 let.

Uredba ne vzpostavlja novih organov ali administrativnih postopkov, določa pa določene obveznosti monitoringa, označevanja območij in upravljanja vodnega vira, ki jih izvajajo obstoječi nosilci nalog.

Končna določba določa, kdaj uredba začne veljati.